

MESLEK ANILARI

Ä Selahattin KAYA ONUR ÜYESİ

Yıl 1952, Zonguldak Maden TO'na girişimizin ikinci yılında, her yıl 60 işgünü olarak yapmak zorunda olduğumuz staj için, o tarihlerde GLİ'ye bağlı Değirmisaz kömür ocaklarına giderek işe başladım.

Yeraltı işletmesi olarak çalıştırılan bu ocakta sık sık kömür yangınları olmaktaydı. Emniyet Baş Müh.'ne bağlı olarak çalıştığım sırada, bir gün emniyet mühendisi ile birlikte yanımızda 10-12 kadar işçi olduğu halde yangın olan bacalardan birindeki yangını önleme barajındaki gaz sızıntılarını önlemek için ocağa indik.

Ocağın girişi desandre ile başlayıp uzun bir ana nakliyat yoluyla üretim bacalarına irtibatlanıyordu. Yangınlı bacaya, anayola irtibatlı yeni bir desandreyle inişten sonra, kömür içinden sürülmüş düz bacayla ulaşılıyordu.

Ben yangın bacasına ayrılan kesime gelince, üretim ayaklarından birinde bir gün önce sökülendomezdamlarından sonra arka göçertmesinin durumunu yerinde görmek amacıyla ekipten kısa bir süre ayrılmış ve tekrar geri dönmüştüm. Ekibin gittiği yangın bacasına gitmek üzere desandrenin yarısına kadar inmişim ki, desandrenin dibinden gelen birinin ocak lambasının aşağı yukarı inip kalktığını fark ettim. İyice yaklaştığımda, emniyet ekibinden bir işçinin sendeleyerek yukarıya doğru gelmeye çalıştığını ancak buna muvaffak olmak için ayağa kalkıp düştüğünü gördüm. Yanına gittiğimde bana, "Beyim, mühendis ve işçilerin hepsi öldü." diyebildi ve tekrar yere düştü.

İşçiyi o durumda bıraktım ve hemen desandreye tırmanarak anayola çıktım. Bütün gücümü toplayarak 400-500 m tahmin ettiğim yolun sonunda ve desandre dibindeki telefona ulaştım. Karşımla ilk çıkan kişiye sadece, emniyet mühendisi ile işçilerin yangın bacasında zehirlendiklerini söyleyebildim.

Telefona ne kadar zamanda ulaştığımı bilmiyorum; ama, o koşu sonunda yorgunluk ve heyecandan bayılmak üzere olduğumu ve kendimi zorla ayakta tuttuğumu hatırlıyorum.

Kendime geldiğimde revirdeydim. Ocak ağzına indiğimde gördüğüm manzara ürperticiydi. Ocağa inen bütün vardiya işçilerinin gazdan zehirlendiği şekilde şayia yayılması işçi ailelerinin ocak ağzına gelmesine neden olmuş, ortalık ana baba gününe dönmüştü. Neticede Soma ve Tavşanlı'dan gelen sağlık ekiplerinin de yardımıyla gazdan zehirlenenlerin hepsi kurtuldu. Mutlu son herkesi sevindirdi.

Daha sonra, bütün ekipte oksijen cihazları olduğu halde, takmadıklarını veya takmaya fırsat bulamadıklarını öğrendim. Baca içindekilerden her biri, bir öncekinin bacağından yakalamış ve birbirlerini kurtarma gayretinden olsa gerek, birbirlerine bağlanmış gibi bulunmuşlar. En sondaki işçi onları terk ederek haber vermek üzere dönüş yolunda bir miktar ilerleme yapmışsa da, kâfi miktarda gaz alması nedeniyle ancak desandrenin dibinden biraz yukarı çıkabilmişti. Gazlar desandreye henüz ulaşmadığı için ben şanslıydım ve hemen dönüş yaparak oradan uzaklaşmış ve gazdan hiç etkilenmemiştim.

* Tahir PARLAK ONUR ÜYESİ

60'lı yıllardı. Seyitömer Kömürü'nün satışında zorluk çekiliyordu. Satış fiyatı 25 TL/t'du. Kömürü Kütahya Er Eğitim Tugayı'na tanıtmak amacıyla, ilgili üsteğmen Seyitömer'e davet edilmişii. Misafiri GLİ Ms. Müdürümüz Sayın Fahri Ergun gezdiriyor ve ben de refakat ediyordum. Sıra işçi soyunma ve giyinme yerinin gösterilmesine gelmişti. Üsteğmen, duş yerinde sabun konulacak yerin olmadığını söyledi. Üsteğmen haklıydı. Sabunluk yapılması unutulmuştu. Fahri Bey haklısınız dedi. Üsteğmen bundan cesaret alarak ve de hesap sorar gibi davranarak konuşmasına şöyle devam etti :

"Zonguldak kömürünün çok kaliteli ve aranılan bir kömür olduğunu herkes biliyor. Seyitömer kömürü ise öyle kaliteli değil. Seyitömer kömürü için genç, Zonguldak kömürü için yaşlı diyorsunuz. O halde, Seyitömer kömürünü niçin şimdi çıkarıyorsunuz? Bu milli servettir. Bırakınız, Zonguldak kömürü gibi kaliteli olsun, öyle çıkartınız." Fahri Bey, bu beklenmedik görüşe sadece "Bunda da haklısınız." demekle yetindi, ancak Seyitömer kömürünü Tugay'a satamadık.

Yıl 1966. Seyitömer'de 1x150 MW Termik santral (TES) kurulması için çalışmalar yapılıyor. Bir ABD firması ucuz fuel-oil kazanlı TES kurmayı öneriyor. O tarihlerde Seyitömer Kömürü'nün satışında zorluk çekiliyor ve 0,2 Mt'un üzerinde açık taban kömürü değerlendirilemiyor. TES'in kömürlü kazanlı olmasını istemiyoruz. Ancak, mevcut maliyetlere göre TES'e verilecek kömürün satış fiyatı 18 TL/t olup fuel-oil'den daha pahalı. Fuel-oil'den daha ucuz olabilmesi için TES kömürünün 15 TL/t civarında olması gerekiyor. Ms. Müdürümüz Sayın Fahri Ergun, bana "Kâğıt, kalem senin elinde, ne yaparsan yap, santral kömürü ucuz çıksın" dedi. Arkadaşlarımla beraber yeni bir proje hazırladık ve TES kömürünün üretim maliyeti 13. TL/t olarak belirlendiğinde TES'in kömürlü kazanlı olmasına karar verildi.